

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 OSLO

pr post og e-post

Deres referanse

Vår referanse
201400952

Dato
5. september 2014

HØRINGSUTTALELSE – FORSLAG TIL LOV OM IKRAFTSETTING AV STRAFFELOVEN 2005 MV.

I Innledning

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 17. juni 2014, med vedlagt høringsnotat om forslag til lov om ikraftsetting av straffeloven 2005 mv. Videre vises det til Politidirektoratets e-post av 2. juli og 29. august 2014, med frist for merknader satt til 5. september 2014.

Departementets høringsnotat er omfattende. Kripos har vektlagt en gjennomgang av og eventuelle kommentarer til de ulike forslag der departementet har bedt om høringsinstansenes synspunkt. I den utstrekning disse ikke er kommentert har vi ingen særskilte merknader.

II Til endringene i lovgivningen

Våre kommentarer er i det følgende ordnet punktvis etter høringsnotatets systematikk:

4.2.1 Grov ulovlig bevæpning på offentlig sted

Kripos støtter forslaget om å innføre en lovbestemmelse om grov ulovlig bevæpning på offentlig sted. Vi foreslår imidlertid at bestemmelsen får en noe annen utforming. Slik vi vurderer det vil et helt sentralt moment ved vurderingen av om bevæpningen er grov, være om våpenet er ladd eller lett kan lades. Et annet viktig moment vil være hva slags våpen det gjelder, f. eks. om det dreier seg om våpen som ikke er egnet til lovlig bruk for privatpersoner (avsaget haglc, automatvåpen o. l.). Vi antar at den enkelte person erfaringsmessig stort sett vil være i besittelse av ett, kanskje to våpen, slik at antall våpen vil være av mindre betydning for vurderingen. Fra rettspraksis vises til Rt-2003-124, særlig avsnitt 17 og Rt-2003-794 for så vidt angår praktiseringen av våpenloven § 33.

Et forslag til alternativ utforming av § 189a annet kan være:

Ved avgjørelsen av om bevæpningen er grov, skal det særlig legges vekt på

- a) hvilken type våpen overtredelsen gjelder,*
- b) om våpenet er ladd eller lett kan lades, og*

KRIPOS

Den nasjonale enhet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet
Brynsalléen 6, Postboks 8163 Dep, 0034 OSLO
Tlf: 23 20 80 00 Faks: 23 20 88 80
E-post: kripos@politiet.no

Org.nr.: 974 760 827

c) om bevegningen av andre grunner er særlig farlig eller samfunnskadelig.

Strafferammen etter våpenloven § 33 første ledd annet punktum er bøter eller fengsel inntil 4 år. Om strafferammen nå reduseres til maksimum 3 år, er vi bekymret for at det kan oppfattes som nedkriminalisering av slike handlinger. Våpenloven § 33 omhandler både det forhold som beskrevet i forslaget til § 189a, og de forhold som er omhandlet i §§ 191 jfr. 190. For § 191 er strafferammen bot eller fengsel inntil 6 år. Kripos' utgangspunkt er at strafferammen etter § 189a bør være den samme. Dersom man likevel velger en strafferamme på bot eller fengsel inntil 3 år, bør det etter vår vurdering klart fremgå av forarbeidene at endringen av strafferammen ikke er et signal om endring i den rettspraksis som er etablert som følge av skjerpingen av våpenloven i 1998.

4.2.3 Straffelovgivningens virkeområde i tid

Endringen er en følge av plenumsdommen inntatt i Rt-2010-1445, og Kripos er enig med departementet i at man må følge Høyesteretts flertalls fortolkning av Grunnloven § 97.

4.2.4 Straffehjemmel for brudd på avsperring av åsteder mv.

Kripos støtter departementets forslag om å innføre en straffebestemmelse som rammer brudd mot tiltak som er iverksatt med hjemmel i straffeprosessloven § 216. Skal man velge mellom de to alternativer som er skissert i høringsnotatet, foretrekker Kripos alternativ 2. Overtredelse av ferdselsforbud passer best på forsering av sperring ol. utendørs, men ikke på de øvrige alternativer i straffeprosessloven § 216.

Kripos mener – som omhandlet i den refererte artikkel til Stein Vale i TfR – at det også kan være en aktuell alternativ løsning å la forholdet i sin helhet (adgangen til å iverksette tiltak og til å ilegge sanksjoner) reguleres i politiloven. Ved en slik løsning kan man samle bestemmelser om sperring mv. på ett sted. Videre bør likeartede lovbrudd ha samme strafferamme. Kripos kan ikke se at det er noen grunn til å straffe krenkelse mot sperring gitt av ordensmessige årsaker annerledes enn den som trosser sperringer rundt et åsted.

4.2.5 Plikt til å avverge et straffbart forhold

I tillegg til de bestemmelser som er henvist til i forslaget til ny § 196, har Kripos vurdert om også straffeloven 2005 §§ 131 og 133 burde foreslås tatt med. Det vises imidlertid i § 131 første ledd til en rekke paragrafer som allerede er tatt inn i § 196. Henvisningen omfatter imidlertid ikke §§ 240 (alvorlig miljøkriminalitet) og 257 (menneskehandel), og vi foreslår at man vurderer å også innta disse i oppregningen. Dette er alvorlige lovbrudd med mye til felles med de bestemmelser som allerede er omfattet.

Elles anser vi det svært viktig at det som foreslått blir tatt inn i bestemmelsen at avvergingsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt. Det vil lett skape forvirring hos personer underlagt taushetsplikt (f. eks. helsepersonell) om denne presiseringen ikke fremgikk av lovteksten (jfr. ordlyden i straffeloven 1902 § 139).

4.2.8 Forberedelse av dokumentfalsk

I straffeloven av 2005 ble ikke straffeloven 1902 § 186 videreført. Dommen i Rt-2010-1217 og den påfølgende endring av § 186 tyder på at dette var et forhastet vedtak. Det at visse forberedelser til dokumentfalsk bør være straffbart synes naturlig og riktig. I høringsnotatet er det foreslått to alternative løsninger; et nytt annet ledd i § 201 eller en ny bestemmelse i § 370. Førstnevnte bestemmelse vil bare omfatte handlinger som retter seg mot «databasert informasjon eller datasystem», mens § 370 vil være en videreføring av dagens bestemmelse. Den vil, slik vi forstår det, omfatte de situasjoner som er beskrevet i § 201 annet ledd og

dessuten favne langt videre. Begge alternativer synes akseptable i dagens situasjon, men vi antar at § 370 i fremtiden vil kunne fange flere "nye metoder" som ikke rammes av forslaget til § 201 annet ledd. Kriminelle tilpasser og utvikler sine metoder fortløpende. I lys av det kan § 370 etter vår vurdering være å foretrekke.

Vi har dessuten registrert at i alternativ 2 – ny § 370 – er strafferammen foreslått til bot eller fengsel inntil 3 år. Det antas å være en inkurie at forslaget til strafferamme i henholdsvis §§ 201 og 370 er forskjellig.

4.2.9 Straffelovgivningens stedlige virkeområde

Når det gjelder § 5 – straffelovgivningens anvendelse på handlinger i utlandet – er endringsforslagene knyttet til første ledd nr. 10 og nr. 11. Ut fra den begrunnelse som er gitt i høringsnotatet er Kripos enig i forslagene. Særlig viktig er endringen i nr. 10 som medfører at terror- og terrorrelaterte handlinger begått i utlandet ikke er avhengig av «dobbel straffbarhet» for å kunne påtales her i landet. Vi har også notert oss at tidligere punkt 10 om "påvirkningshandel" tas ut som overflødig sammenholdt med bestemmelsen i § 6, og har ingen bemerkninger til dette.

Henvisningsteknikken i § 5 første ledd nr. 2-11 skiller seg som påpekt fra straffeloven 1902 § 12 nr. 3 bokstav a. Ut fra den begrunnelse som er gitt i høringsnotatet har vi ingen særlige bemerkninger til at teknikken – inntil videre – beholdes selv om denne i dag ikke fremstår som enhetlig.

4.2.10 Gradering av lovbrudd og spørsmål om foreldelsesfristens lengde

Kripos finner det utfordrende å forutse hvilke konsekvenser oppsplitting av tidligere lovbestemmelser og endring i strafferammene eventuelt vil få i praksis. Vi er noe bekymret for at oppsplittingen for enkelte lovbrudds vedkommende kan medføre at foreldelse inntreffer tidligere enn etter dagens lov. Som eksempel nevnes straffeloven 1902 § 200 annet og tredje ledd som har en strafferamme på inntil 6 års fengsel etter tredje ledd, og således en foreldelsesfrist på 10 år. Erfaringsmessig blir slike saker, av ulike årsaker, anmeldt først etter lengre tid og da kan forholdene allerede være foreldet. Det vil i så fall være svært uheldig.

4.3 Endringer i straffeprosessloven m.v.

Det legges til grunn at man i denne omgang ikke skal foreta noen nærmere vurdering av straffeprosessloven, utover det som fremstår som nødvendig for å tilpasning til ny straffelov, jfr. høringsnotatet punkt 4.3.1.

4.3.2. Tilpassningsbehov som følge av at ordningen med påtalebegjæring ikke videreføres

4.3.2.4 Straffeprosessloven § 62a.

Utgangspunktet er at straffbare forhold skal forfølges, og at det er unntakene fra denne hovedregel som skal begrunnes. Det er angitt noen momenter som skal vektlegges ved vurderingen om påtale kan frafalles fordi almene hensyn ikke tilsier påtale, bl.a. om fornærmede ønsker/ikke ønsker forholdet påtalt. Det er en viss fare for at en slik bestemmelse kan bli vurdert forskjellig av de ulike tjenestepersoner innen påtalemyndigheten. Nærmere retningslinjer om praktiseringen kan etter vår vurdering være et godt tiltak for å sikre en mest mulig ensartet praksis, og vi antar at slike mest naturlig bør utformes av riksadvokaten.

4.3.3. Tilpasningsbehov som følge av endringer i strafferammene m.v.

4.3.3.2.1 Pågrepelse og fengsling.

Ved gjennomgang av den nye straffeloven registreres det at en del bestemmelser har en strafferamme på fengsel inntil 6 måneder, eller lavere, slik at man ikke vil ha hjemmel til å pågripe (eller varetektsfengsle). Det dreier seg stort sett om mindre alvorlige forhold hvor vi antar at pågrepelse er mindre aktuelt.

Når det gjelder naskeri (nåværende § 391a) straffeloven 2005 § 323, blir det foreslått et nytt annet ledd i straffeprosessloven § 171, som vil fange opp handlinger som rammes av denne bestemmelsen. Imidlertid omfatter straffeloven 1902 § 391a ikke bare naskeri, men også tilsvarende underslag, heleti, og bedrageri. Ved slike lovbrudd kan det være like sterke grunner for å pågripe mistenkte som i naskeritilfellene. Kripos foreslås derfor at det i § 171 annet ledd tilføyes straffeloven 2005 §§ 326, 334, 339 og 373. Et alternativ er å beholde dagens strafferammer for nevnte lovbrudd.

4.3.3.2.2. Ransaking.

I flere bestemmelser i straffeprosessloven, blant annet § 200a, er det henvist til straffeloven 1902 § 317 jfr. § 162. Det er et spørsmål hvordan dette skal komme til uttrykk når heleribestemmelsen nå splittes opp i flere paragrafer. I straffeloven av 1902 omfatter § 317 både det tradisjonelle heleti (første ledd) og hvitvasking (annet ledd), samt uaktsom overtredelse av begge disse alternativ (sjette ledd). En videreføring av gjeldende rett må derfor, slik vi ser det, medføre at man viser til straffeloven 2005 §§ 332 jfr. 231, 335 jfr. 231, 337 jfr. 231 og 340 jfr. 231.

Det blir foreslått at § 200a første ledd siste punktum sløyfes som overflødig ved siden av bestemmelsen i straffeloven 2005 § 79. Det samme gjelder for en rekke andre bestemmelser i straffeprosessloven, blant annet §§ 202b første ledd, annet punktum, 208a første ledd, annet punktum, 210b første ledd, tredje punktum, 216a første ledd, siste punktum. Vi er enig i de foreslåtte endringer.

Høringen reiser også spørsmål om straffeloven 2005 § 184 (straffeloven 1902 § 95 annet ledd) bør kunne gi grunnlag for bruk av straffeprosessloven § 200a. Ut fra lovteksten og de typiske handlinger som rammes av bestemmelsen (jfr. f. eks. Rt-1988-622 og Rt-1994-481) har Kripos ikke erfaring med situasjoner der hemmelig ransaking vil være hensiktsmessig ved etterforskning av slike saker.

Muligheten for å ransake hvor mistanken gjelder f. eks. naskeri (straffeloven 2005 § 323) er en problemstilling vi ikke kan se er berørt i høringsnotatet. For å iverksette ransaking, jfr. straffeprosessloven §§ 192 første ledd og 195 første ledd, kreves det som kjent mistanke om en straffbar handling som kan medføre frihetsstraff. For overtredelse av straffeloven 2005 § 323 er straffen bot. Selv om mistenkte samtykker, er det i beste fall tvilsomt om det er adgang til ransaking, jfr. Andenæs/Myhrer side 313/314 og Bjerke m.fl. side 684. Dette kan skape betydelig problemer ved etterforskning av for eksempel butikktyverier. Det samme gjør seg gjeldende i forhold til mindre underslag, bedrageri og heleti. For å sette problemstillingen på spissen - selv om man ser at mistenkte tar en vare og putter den i lomma, vil man ikke ha hjemmel til å ransake vedkommende for å få tilbake varen. Det finnes flere måter å løse dette på. Man kan endre § 192 første ledd og 195 første ledd, slik at det blir tilstrekkelig at mistanken gjelder et «straffbart forhold», eller man kan i bestemmelsenes første punktum tilføye «eller gjelder overtredelse av straffeloven §§ 326, 334, 339 eller 373». Et tredje, og kanskje enklere alternativ, kan være at man beholder den strafferammen som tilsvarende lovbrudd har ifølge straffeloven 1902 § 391a.

4.3.4 Særlig om påtalekompetanse.

Det vises til riksadvokatens forslag i skriv av 19. mai 2014, vedlagt høringsnotatet.

Ettersom sondringen mellom "forseelse" og "forbrytelse" nå oppheves, må straffeprosessloven § 67 nødvendigvis endres. Når det gjelder kompetansen til påtalemyndigheten i politiet, vises det til riksadvokatens forslag under punkt 4.4 (notatet side 8) og forslag til utforming av straffeprosessloven § 67 på side 19-20. De lovbrudd som er nevnt i bokstav b er stort sett de samme som i dag finnes i bokstav c, jfr. oppstillingen på side 10. Vi er enig i riksadvokatens forslag.

Når det gjelder ny bokstav c i riksadvokatens utkast, vil Kripos foreslå at det også henvises til matloven § 28, i hvert fall i den utstrekning det angår ulovlig befatning med narkotiske frø. Det vises til riksadvokatens rundskriv om narkotikasaker av 26. juni 2014 punkt II/4 og V/2. Dersom man ikke finner å ville legge alle overtredelser av matloven inn under politiets kompetanse, bør man i det minste tilføye under straffeprosessloven § 67 annet ledd bokstav c: *"eller matloven av 19. desember 2003 § 28 jfr. § 33 jfr. Forskrift om såvarer av 13. september 1999 nr. 1052 jfr. § 28"*.

Kripos er for øvrig enig med riksadvokaten i at straffeprosessloven § 64 bør oppheves slik at Kongen ikke lenger har påtalekompetansen i enkeltsaker. Vi har med tilfredshet registrert forslaget om at straffeprosessloven § 65 skal få et nytt punkt 4 som gir riksadvokaten påtalekompetansen i saker som er begått av utlending i utlandet, jfr. straffeloven 2005 § 5 tredje ledd. Straffeloven 1902 § 13 første ledd oppheves. Dette vil forenkle behandlingen av de saker det gjelder.

4.3.6 Andre tilpasninger i straffeprosessloven.

I høringsnotatet side 48 sjetten avsnitt foreslås at straffeprosessloven § 40 tredje ledd, i stedet for å henvide til straffeloven 1902 § 63 annet ledd, henviser til straffeloven 2005 § 79 bokstav a. Sistnevnte bestemmelse omhandler imidlertid ikke den situasjon som er beskrevet i straffeloven 1902 § 63 annet ledd. Kripos foreslår derfor at straffeprosessloven § 40 tredje ledd kun pålegger retten å angi hvilke handlinger som isolert sett ville ha medført bot.

Straffeprosessloven § 130a ble sist endret ved lov av 21. juni 2013 nr. 86 (i kraft 13. september 2013). Kripos mener likevel at henvisningen til medvirkning i bestemmelsens første ledd kan utgå, jfr. straffeloven 2005 § 15.

Videre er Kripos enig i at angivelsen «eller ved forbund om eller tilskynding til eller overordnet ansvar for slik forbrytelse» i tilknytning til straffeloven §§ 108 og 109 sløyfes, ettersom dette fremgår av ordlyden i nevnte lovbestemmelser.

Når det gjelder henvisningen til straffeloven 1902 § 317 jfr. § 162, vises det til hva som er skrevet om denne problemstilling ovenfor under punkt 4.3.3.2.2. Det må etter vår oppfatning også her vises til straffeloven 2005 §§ 332 jfr. 231, 335 jfr. 231, 337 jfr. 231 og 340 jfr. 231. For øvrig ble denne bestemmelsen evaluert av Metodekontrollutvalget (jfr. NOU 2009:15) og behandlet i proposisjon 147L (2012-2013), uten at det fremkom forslag om å endre bestemmelsen på dette punkt.

4.4.2 Enkelte særlige spørsmål.

Utlendingsloven.

Det vises til høringsnotatet side 61 og forslagene til lovendring på side 191. Kripos foreslår at henvisningen til straffeloven i utlendingsloven § 66 første ledd bokstav e bør omfatte hele kapitel 18, som gjelder alle terror- og terrorrelaterte handlinger, og i hvert fall straffeloven 2005 §§ 131 til 136a, samt §§ 138 og 139. Tilsvarende endringer foreslås i utlendingsloven §§ 67 første ledd bokstav d, 68 første ledd bokstav c og 122 tredje ledd.

Hvitvaskingsloven.

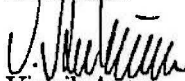
Det vises til høringsnotatet side 65 og forslagene til lovendringer på side 197-198. Kripos har ingen bemerkninger til forslagene bortsett fra at oppdelingen av straffeloven 1902 § 317 i flere paragrafer, etter vår vurdering bør medføre at man også her henviser til straffeloven 2005 §§ 335 og 340 om uaktsom heleri og hvitvasking.

III Avsluttende bemerkninger

Kripos forstår de foreslåtte endringer i påtaleinstruksen, jfr. høringsnotatet side 201-210, som en direkte følge av endringene i straffeloven og straffeprosessloven. Vi antar at enkelte bestemmelser vil endres når lovforslagene er behandlet i Stortinget og får sin endelige utforming.

Ikraftsetting av ny straffelov er en omfattende operasjon som stiller store krav til flere samtidige prosesser. Det regeltekniske er tema for nærværende høring, og Kripos vil i den anledning understreke betydningen av at man så tidlig som mulig kommer i gang med den kompetanseheving som er nødvendig for alle involverte i strafferettspleien.

Med hilsen

Vigleik Antun
ass. sjef Kripos

Saksbehandler:

Jostein Skåre
Tlf: 2320 8645

Kopi:

Det nasjonale statsadvokatembetet